

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izdaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2.—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako peti vrsto. Priloge stanje poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 . 50 za nadaljnja vrženja od peti vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU in njegovo članstvo tudi že plačano naročnino, torej se treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/1.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštne.

Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani,

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

ima v nedeljo, dne 12. junija 1921 ob 10. uri

I. redni občni zbor

v prostorih Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta v Učiteljski tiskarni, Frančiškanska ulica štev. 6. I. nadstr.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o poslovanju.
2. Računski zaključek za leto 1920.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Poročilo o dobičku, oziroma izgubi.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, bo uro pozneje na istem prostoru z istim sporedom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih članov.

Po zborovanju širjega sosveta.

Med točkami dnevnega reda širjega sosveta UJU, ki je zboroval na binkoštni torek v Ljubljani, je bila ena najbolj zanimivih sedma: sprejem društva meščanskega učiteljstva v UJU. Velika je bila radovednost navzočih zborovalcev in poslušalcev, kako se bo zadeva rešila, da bodo zadovoljila meščanskošolsko učiteljstvo, ne da bi trpela pri tem temeljna načela, na katerih je zgrajeno Udruženje jugoslovanskega učiteljstva.

O stvari se je mnogo debatiralo pred binkoštnim zborom in naše stanovsko glasilo je prineslo svoječasno uvodnik »UJU in društvo učiteljstva meščanskih šol« gotovo v namenu, da se razbistri razmerje med UJU na eni in novoustanovljenim društvom na drugi strani.

Zborovanje na binkoštni torek je pokazalo, da so mnenja v tem oziru različna: zastopnik meščanskošolskega učiteljstva je vztrajal pri svoji zahtevi po sprejemu v UJU, češ, da je ta zahteva popolnoma opravičena, medtem ko je bilo ostalo učiteljstvo po veliki večini druge-

ga mnenja. Zanimivo je, da si tudi meščansko učiteljstvo ni bilo edino glede sprejema društva v UJU, kar se je bilo baš opazilo na zborovanju samem.

Vsa dolga debata o sprejemu ali nesprejemu društva meščanskega učiteljstva v UJU bi po našem mnenju morala odpasti; sedma točka dnevnega reda bi sploh ne smela biti na dnevnem redu. V smislu sedanjih pravil UJU tvorijo podlago vsemu Udruženju okrajna društva in le ta in samo ta smejo in morejo biti sprejeta v Udruženje, vse drugo pa je nedopustno za toliko časa, dokler se § 4. pravil UJU tozadevno ne spremeni.

Trditve, ki je padla na binkoštnem zborovanju, da je prej imenovan članek v »Učit. Tov.« zakrivil, da se delajo zapreke novemu društvu, tedaj ne drži in tudi ne more držati. Da je ta trditev brez vsake podlage, razvidi vsak, kdor vzame pravila UJU v roke ter prečita gori citirani paragraf. Tudi nasvet, naj se eno oko zatisne in kljub sedaj veljavnemu § 4. sprejme novo društvo v UJU, je nesprejemljiv, ker bi s takim razlaganjem začeli sami podirati temelje, na katerih smo lansko leto z velikim trudom postavili močno stavbo našega stanovskega Ujedinjenja. Če smemo črtati eden paragraf in ga po svoje spremeniti, smemo zavreči tudi vsa pravila, katerih potem pravzaprav sploh ni več potreba. Če bi tako tolačenje pravil obveljalo, tedaj bi nekega lepega dne doživeli, da bi po zgledu meščanskošolskega učiteljstva izstopile iz okrajnih društev vse učiteljice, njim bi sledili telovadni učitelji itd. Kakšna anarhija bi zavladala potem v našem UJU, si lahko vsakdo misli! In zakaj vse to? Zato, ker smo »zatisnili eno oko« ter zavrgli eno izmed temeljnih načel v pravilih UJU!

Celokupnemu slovenskemu učiteljstvu je potrebna sloga in v interesu vsega učiteljstva je, da se v svojem društvenem življenju strogo držimo principov, ki so izraženi v pravilih našega UJU. Nikdo izmed ljudskošolskega učiteljstva pa ni nasproten meščanskošolskemu učiteljstvu v njegovem stremeljenju, da se to osamosvoji in reorganizuje, nasprotno vsi pozdravljamo iz srca tako reorganizacijo, ker pomeni napredek. Meščanskošolsko

učiteljstvo naj ima svoje strokovno društvo, a posamezniki tega društva naj ostanejo v smislu pravil UJU i nadalje v svojem okrajnem strokovnem društvu, kakor so slovenske učiteljice včlanjene po vsej Sloveniji okrog v okrajnih društvih, a se vrhu tega skupno in to prav uspešno udeležujejo pri svojem strokovnem društvu. In tako je prav! Kar je mogoče pri »Društvu slovenskih učiteljic«, to je prav lahko in mogoče tudi pri »Društvu učiteljstva meščanskih šol«.

Trditve, da odbijamo gotov del učiteljstva, da hočemo razkol v učiteljskih vrstah, ne more držati; pač pa želimo in hočemo, da meščanskošolsko učiteljstvo i nadalje vztraja v okrajnih društvih, kjer je bilo doslej včlanjeno, a se pri tem z enako ljubeznijo oklepa svojega strokovnega društva.

Dokler nimamo pravil tozadevno spremenjenih, ni noben drug način mogoč iz sedanje situacije. P. P.

LJUD. POTOČNIK:

Beseda o nastavitvah.

Mnogo učiteljev je iz tehničnih in važnih razlogov težko čakalo, da bi se skoraj odpravil provizorij, ki je nastal po prevratu v zadevi nastavitve učiteljskega osebja, posebno na šolah, ki so preje služile v izpodirvanje naše narodnosti in v okrepitev protinarodnega duha v našem narodu. Z razpisi učiteljskih mest, ki se vršijo v zadnji dobi, je tedaj gotovo ustrezno vsemu prizadetemu učiteljstvu, ker bo s tem odpravljen dosedanj interregnum v tej panogi našega šolskega vprašanja in bo šolskim oblastem dana priložnost, da bo lahko odpravila, če že ne izravna marsikatero krivico, ki jo je ta ali oni, v eni ali v drugi obliki v zadevi nastavitve trpel in jo tako težko prenašal v pretečeni dobi.

Ker se bo zdaj izvršilo veliko število nastavitve, je gotovo umestno, ako v tem trenutku tudi učiteljstvo povzdigne svoj glas, poudarjajoč smernice in načela, ki naj bi se jih upoštevalo pri odločanju o novih nastavitvah, da bi prišla do veljavne pravičnosti.

Svoječasno je višji šolski svet odločil, da naj se okrajni in krajni šolski

sveti pri sestavitvi tern ozirajo edino-le na zmožnost, službeno dobo in družinske (socialne) razmere prosilcev. S temi smernicami se je v zadevi kompetenc oziroma nastavitve storilo precejšen korak naprej; ni pa še to vse, ako se hoče popolnoma zadostiti čuti pravičnosti. Ker vemo, da šolske oblasti gotovo nikomur ne delajo hote krivice, smo mnenja, da ne bo škodilo, ako k vprašanju nastavitve tudi učiteljstvo javno izreče svoje nazore v pričakovanju, da jih bodo šolska oblastva radovolje upoštevale.

Popolnoma odgovarja načelom demokracije zahteva, da se ima pri sestavitvi tern, oziroma pri namestitvah, predvsem ozirati na sposobnost prosilčev, pri koji pa ima priti v poštev poleg kvalifikacije o šolskem delovanju učitelja tudi njegovo uveljavljenje na izvenšolskem kulturnem polju in njegova šolska izpričevala. Za tem bi po mnenju pravičnosti morale priti najprvo v poštev družinske razmere prosilčev, pri čemur pa ne mislimo, da naj bi šolska oblast spravila pod eno streho vse nečake-inje, svake-inje in kar je še druge take žlahte, ker to so zadeve osebne komodnosti, koje bi se morale napram resnim socialnim prilikam imenovati socialni luksuz, ampak, da se upošteva pri tem kulturne in vzgojne težnje prosilcev, torej vzgoja in šolanje njihovih otrok — bodočnosti naroda, države — stebre pri nadaljnjem pionirjevanju naše državne utrdbe, momenti, ki so gotovo vredni tolikega uvaževanja, da se težnje takih prosilcev, ki bi se jim s podelitvijo zaprosenega mesta zasigurala boljša vzgoja njihovih otrok (v domači oskrbi!), kar najbolj upošteva, kajti to niso kaprice, ampak zadeve ne samo osebne, temveč tudi splošne nacionalne važnosti.

Tesno za to točko bi moralo priti v poštev dosedanje službeno mesto prosilca. Kompetent, ki služi že doli časa v kakem zakonitem, od prometa oddaljenem kraju, kjer mu vsako občevanje s svetom nalaga velike gnotne in osebne žrtve, mora pri drugače enaki kvalifikaciji in enakih socialnih razmerah imeti prednost pred drugimi. K tej točki spada tudi popolnoma neopravičeno naziranje prednosti posestnega stanja; češ, ker je

lišče naj zavzame pevski pouk pri nas in kako ga je najuspešneje urediti. Ne pričakujemo pa še kmalu vidnih uspehov. Najprvo bo treba splošnega zanimanja za stvar. Tudi drugod so delovale cele generacije, predno so se javljali večji uspehi. In za temi moramo stremeti, kajti le tedaj bo pevška umetnost tudi postala splošna narodova last. S tem bo rasel tudi narodni ponos, ki se je z veliko silo uprav pokazal pri omenjenih narodih v celi dobi svetovne vojne.

Potreba reforme našega šolskega pevskega pouka je s tem dokazana.

Na drugi strani pa se varujmo prenašljivosti. Z radikalno preustrojitvijo in z metodskimi poskušnjami skodujemo stvar več, nego pa koristimo. Ubravimo torej neko srednjo pot in poprimimo se metode, ki je že doprinesla dokaz uporabljivosti; in to je številčna metoda.

C. Posnetek. Za nižje organizovane šole se priporoča pri nas francoski, za višje organizovane šole, osobito pa za meščanske šole, švicarski sistem. Uvede naj se pa številne metode iz naslednjih vzrokov:

LISTEK.

Petje naj postane narodna umetnost.

(Konec.)

Da so uspehi na Francoskem, kakor tudi na Angleškem zadobili nekaj splošni značaj, je menda tudi pripisovati dejstvu, da so bili propagatorji in organizatorji neučitelji in da je bilo prvotno torišče izvenšolsko. Na ta način je odpadlo vsako metodiško strankarstvo, ki na pr. v Nemčiji v celoti zadržuje stvarni napredek. Šolska uprava je kratkoma uvedla enotno metodo, o katere uporabljivosti se je uverila, v svoje šole. Enotno organiziran šolski pevski pouk ima danes zraven Francoske in Angleške še Svica, Belgija, Holandska in Švedska.

B. Bistvo številčne metode. Številčna metoda hoče doseči umstveno razumevanje tonskih razmer, in to na najenostavnejši način. Ona naj služi v izobraževanju muzikalnega sluha, kakor tudi v vzbujanje tonskega čuta (tonalitete),

t. j. smisla za bistvo tonskega zistema. Kot sredstvo v dosegu teh zahtev služijo posebne metodiške vaje, ki uporabljajo kot ponazorovalni pripomoček številke. Številke služijo v zaznavanje poedinih tonov; v zaznavanje pavz služi ničla. Številke (1 do 7) zaznamujejo stopnje tonove lestve in ne absolutnih tonovih višin. Te se torej uporabljajo enako v normalnem (c-dur) tonovem načinu, kakor v vsakem drugem tonovem načinu (recimo v g-duru). Zaznavanje je potemtakem relativno. Z ozirom na dejstvo, da so učencem že izza računanja številke vrednostne količine, predočujejo jim sedaj pri petju na zelo enostaven način razmerje poedinih stopinj tonove lestve s temeljnim tonom. Francoska metoda je torej brezdvomno bolj nazorna, kakor pa angleška. Celo teoretiško znanje pevčeve obsega namreč edinole temeljito poznavanje dur-tonove lestve. Stopnje nižje oktave se zaznamujejo s pikami pod številkami, one višje oktave, s pikami nad številkami. N. pr. 1 2 3 4 5 6 7 1 2 3 4 5 6 7 1 2 3 4 5 6 7. Povišanje oz. znižanje tonov se označuje s prečrtanimi številkami (na desno oz. na levo). Ker

se vsaka vaja oz. pesem zapisuje edinole v c-duru, se določi tonska višina v razmerju dotičnega tonovega načina k normalnemu tonu (c). N. pr. v f-duru dobi temeljni ton (f) številko 1, kar se v začetku pesmi oz. vaji označi: 1 = f (f-dur). V označbo ritmiških odnošajev služijo ležeče črte nad številkami in pike zraven števil (osminkse oz. polovne note).

Francozi, kakor tudi Angleži hočejo z omenjeno tonsko pisavo nadomestiti današnje običajno pisavo not za širje mase naroda. Osobito v prvi državi je literaturna, predvsem pa cerkvena, v tem oziru izredno razvita in zbori pojo večinoma tudi po številčni pisavi. V Švici se uporablja številčni sistem kot neke pripravljalne stopnje za našo običajno pisavo not. Petju po številkah na nižji stopnji ljudske šole sledi na srednji in višji stopnji petje po notah. Ko se je torej v učencih razvil v neki meri čut za tonaliteto, se upeljuje v običajno notacijo. Ustmene in pisane vaje v prestavi iz ene pisave v drugo, pospešujejo ta prehod.

Naš kratek pogled v omenjene države nam je predvsem pokazal, katero sta-

nekdo že doseďaj služboval na tem ali onem udobnem mestu, naj ima isti vsled tega prednost pred drugimi kompetenti. Okolnost, da je nekdo že gotovo dobo časa služboval na udobnejšem mestu, še vendar ne opravičuje dotičnika, da bi iz nagiba do navadne osebne komoditete in drugih takih kapric še dalje zasedal mesto, na katerem bi izpodrival prošnika, čegar kompetenca za to mesto je posledica višjih, preje navedenih nagibov.

To, da ima kdo zasluge za kraj, ima biti upoštevano le s splošnega ozira v njegovi kvalifikaciji, ker ima tekmeč lahko istotako podobne zasluge v kraju svojega delovanja.

Službena doba se je v prejšnjih nedemokracijskih časih, ki socialnih razmer in drugih podobnih momentov največkrat sploh upoštevala ni, stavila pri presojanju kompetentov takoj na drugo mesto, kar se je neizpremenjeno preneslo tudi v demokratično sedanjost. Če se pa upošteva dalekosežnost, ki jih imajo socialne razmere za življenje in razvoj posameznika in ž njim za splošnost, mora vsak objektivni človek priznati, da gre pri presojanju podelitve mest socialnim razmeram kot življenjskim in eksistenčnim zadevam daleko prednost pred »službeno dobo«, ker je ta nekaj čisto slučajnega, kar ji pa nikakor ne more dati tolike veljave, da bi smele izpodrivati kompetente z najnujnejšimi socialnimi razmerami, kompetente, ki so doslej službovali na prometno itd. zanemarljivih krajih in imajo samo to slučajno pomanjkljivost, da še nimajo toliko in toliko službenih let. Nagrada za službena leta je odmerjena v napredovanju v plači, a pri kompetenci pa bi ji pravilnost odločila pri sicer enakih razmerah (splošnost, socialne razmere, dosedanja službeni kraj) zadnje mesto.

V naši narodni državi pa se mora pri kompetencah v posebno zaslugo šteti slučaj, ko so nekateri v dobi avstrijskega režima zaradi svojih naprednih slovanskih idej trpeli kruta preganjanja in težke ječe.

Ker imamo tudi učiteljske pare, spada na vsak način med zahteve pravičnosti, da se iste z upoštevanjem preje navedenih načel posebno upoštevajo v slučajih, kjer je na eni šoli (v enem kraju) razpisanih več mest. Njim je le redko dana prilika kompetence in bi isti bili skoraj izključeni od nje, ako bi se tudi pri takih razpisih (2 mesti) na nje ne oziralo bolj, kot na druge kompetente. Smo tedaj mnenja, da bi se le načelom pravičnosti ustreglo, ako bi se še učiteljske pare pri omenjenih razpisih (pri drugače enakih okolnostih) posebno upoštevalo.

Večkrat je že bilo brati razpise s sledečo, oziroma podobno pripombo: »Na prekasno došlo prošnje se ne bo oziralo,« ni se pa nikoli ugotovilo, kdaj se ima smatrati prošnja za prekasno došlo. Po našem mnenju bi na noben način ne smelo biti merodajno, kdaj dospe prošnja na krajni šolski svet razpisane mesta, ampak merodajen ima pri tem biti datum, ko je bila prošnja vložena pri prvem šolskem uradu, t. j. pri šolskem vodstvu kompetenta. Čas, ki ga prošnja zamudi na svojem uradnem potu, se nikakor ne sme šteti v termin razpisa, ker isti ni odvisen od volje kompetenta; zato bi pri vsakem razpisu moral slediti po preteku termina 14dnevni čakalni rok, predno bi se smel kompetentni krajni šolski svet sestati k

1. Kot relativna (transpozicijska) metoda ima v prvi vrsti namen, izobraziti muzikalni čut, ter podati podlago lepemu petju s tem, da pospešuje čisto intonacijo in vežba ritmiški čut.

2. Številke so izdatno nazorno sredstvo, ker so za učenca vrednostne količine. Z uporabo števk se pospešuje umstveno delovanje (napram sedaj običajnemu mehanizmu) in samodelavnost učenca pride do veljave, kakor pri vsakem drugem učnem predmetu. Tonski spomin se istotako izdatno krepi.

3. Metoda je lahka v uporabi. V glasbi manj naobrazeni učitelji se poučevajo prične sigurne pevanja po številkah. Treba je samo poguma in vztrajnosti!

4. Velika razširjenost metode je najboljši dokaz njene uporabljivosti.

5. Številčna metoda pri nas ni nova. Od Foersterja započeto delo je treba samo nadaljevati. Uvede naj se pa petje po številkah v vse šolske kategorije in tudi pevski društva naj se ga poslužujejo. Vzgojili se bodo na ta način pevci in slušatelji s pravo muzikalno naobrazbo, ter s pravim umevanjem muzikalne lepote. Le po tej poti zamore postati petje tudi narodna umetnost in činitelj narodne kulture.

H. Družovič.

tozadevni seji, in prošnje bi se morale z ozirom na razpisni termin presojati s stališča, kdaj so bile iste vložene pri pristojnem šolskem vodstvu in ne pa, kdaj so dosele na kraj razpisane mesta.

Čisto objektivno smo tukaj precežili svoja načela o pričujoči zadevi in upamo, da bo vsak objektivni bralec teh vrstic soglašal s poudarjenimi smernicami, ker odgovarjajo načelom pravičnosti ter jih prav posebno priporočamo v uveljavljanje na kompetentnih mestih našim učiteljskim zastopnikom.

ANDREJ SKULJ:

Kmetijski tečaji in še nekaj.

Čehi, ki stojijo kulturno na paralelni stopnji z drugimi narodi, pri katerih so vse panoge narodnega gospodarstva tako razvite, da se morejo kosati s prvimi narodi na svetovnem trgu, so uvideli, da je blaginja naroda tam, kjer se vsi sloji krepko podpirajo. Zlasti pa mora biti jako in trdno kmetijstvo, ono mora po močnosti kriti domačo prehrano obrtnih slojev in neproducentov. Kmetijstvo mora biti bogati vir, iz katerega upajo vsi sloji, iz katerega izvira moč države. Krušno vprašanje je in ostane važno za posameznika, važno pa je tudi za celo državo. O tem nas je prepričala svetovna vojna z vsemi posledicami, ki so nastale vsled zmanjšane produkcije po celi Evropi. Te posledice bomo čutili še nekaj let.

Iz tega vzroka so praktični Čehi, ki imajo celo razvito kmetijsko šolstvo, uvedli z novim zakonom še gospodarske ljudske šole.

Namen teh šol je dvojen. Predvsem imajo namen poglobiti in razširiti v narodni šoli pridobljeno znanje, toraj poglobiti in razširiti narodovo izobrazbo sploh. Na drugi strani pa naj te šole pripravljajo kmetisko mladino na poznejše praktično življenje s tem, da v teh šolah pridobi kmetijski naraščaj najpotrebnejši naukov iz praktičnega gospodarstva. To je tudi edina prava pot. Sreča in blagostanje narodovo obstoji v tem, da vsak v svojem poklicu tvori nekaj dovršenega, kar more pa le tem potom, ako ima zadostno znanje in hoče seveda to znanje tudi uporabiti. Vsak, ki je v svoji stroki dovolj izobražen, ima zmožnost napredovati. Šola, ki tako uči — vzgaja.

Če kedar, je danes šola odrasla mladina tako potrebna nadalnje vzgoje in pouka kakor še nikoli. Vojna in z njo vse zlo, nam je toliko pokvarila, da bomo imeli vsi, ki imamo voljo delati in smo v to poklicani, desetletja dovolj popravljati. Ne prikrivajmo si istine, da je boljše-viški duh, negovan od različnih demagogov prodrli tudi na deželo in zastruplja zlasti mladino. Ne mislim, da bodo to kedar boljše-viški, pred katerimi naj trepetajo država. Tako naivni nismo. Pač pa bodo ti reveži nevzgojeni in nepoučeni o resnih nalogah človeškega življenja, leni in delomirni elementi v škodo in nesrečo samimi sebi, občini in državi.

Na vse to moramo misliti, nobenega ne smemo izgubiti, majhen narod smo, zato moramo gledati, da bomo vsi dobri, vsak na svojem mestu.

Sklep narodne zbornice v Prazi nam je resen opomin, da zastavimo tudi pri nas vse, da se realizirajo čim prej zamišljeni kmetijski tečaji, ki bodo lahko najsigurnejša pot k pravi izobrazbi in prosveti naše kmetijske mladine.

Zdi se mi, da se pri nas vsepovsod in vsepreveč politizira. Že prav, a vse kar je prav. Žal, da naša mladina vse prekmalu zaide na to umazano cesto. Predvsem dosi in temeljite izobrazbe, obilo pouka in znanja, potem šele kaj drugega, ne pa obratno, kakor se dogaja vobce pri nas.

Zainteresirajmo mladino predvsem za poklic, nudimo ji dovolj znanja, ker le izobražen ter vsestransko poučen človek je zmožen trezno razsojati in bo tudi v političnem delovanju zmeren in preudaren.

Šola naj ustreza potrebam in zahtevam naroda, zato je naša dolžnost poslušati njegove želje in jih po možnosti uveljaviti. Razne kmetijske organizacije in korporacije, brez razlike političnega naziranja, žele reforme v narodnem šolstvu in prid kmetijskih slojev. Seveda so te zahteve dostikrat neizvedljive, kar sem že svojčas pojasnil. Lahko in brez težav pa upeljemo povsod kmetijske tečaje, ki bodo pod vestnim in previdnim vodstvom sigurno dosegli najlepše uspehe.

Vendar ne odlašajmo! V vseh panogah narodnega gospodarstva bo začelo novo življenje in tekmovalstvo. Ne zamudimo začeti v temelju, pri našem agrarcu.

Zahteve po temeljitem poznanju produktivnih odnošajev so težavne ali važne.

One se sicer ne dajo naučiti iz knjig, pač pa jih s primernim poukom lahko predložimo in pojasnimo. Začetnike je treba navajati k opazovanju narave, da tem potem pridobijo praktični skušeni, katere si naj zapomnijo in uporabljajo.

Zalostno je pri naš dejstvo, da roditelji pogosto odločajo nadarjene otroke za »gospode«, oni pa, ki nimajo teh lastnosti, naj bodo kmetje. To je napačno! Kmetijstvo ni lahka gospodarska panoga. Lahko trdimo in tudi dokažemo, da je od vseh obrti kmetijstvo najtežja obrt, ki zahteva popolnega znanja in razumevanja. Tu se ne da nič delati po kakem kopitu. Vsak mora biti večak na svojem mestu, ako hoče korakati z duhom časa in si zagurati obstoj, sicer mora propasti. Razumljivo nam je, zakaj propadajo pri nas kmetije. Po starem kopitu kmetovati danes ne gre več. Denarne in delavske razmere so se spremenile, javni in osebni stroški naraščajo bolj in bolj. Treba se je prilagoditi premenjenim okoliščinam in iskati sredstev, kako dobiti iz zemlje z manjšimi pridelovalnimi stroški večje dohodke. Treba tedaj ne samo pridnih rok, ampak tudi razumnih glav. Zato pa na delo za prospeh naše kmetijske mladine in blagostanje našega naroda!

Da sem še enkrat »pogrel« vprašanje kmetijskih tečajev, sta mi dala neposredni povod »Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje z dne 13. aprila t. l.«, s katero se uvajajo med obvezne učne predmete ljudske šole ročna dela in članek g. kmetijskega nadsvetnika Rohrmanna »Snujmo stanovske organizacije za kmetisko mladino«.

Že l. 1911., ko sem prvič referiral v Krškem o kmetijskih šolah, sem napisal to-le: »Velike važnosti za tako šolo bi bile delavnice, kjer bi se vadili učenci ročnosti v izdelovanju kmetijskih potrebščin. Vsak kmetovalec mora biti kolikor toliko rokodelca. Kaj je lepšega, ko v zimskih dnevih in dolgi večerih napravljati in popravljati razno potrebno orodje, kakor: grablje, ročice, samokolnice i. dr. Včasih so to ljudje umeli, danes je vse izumrlo. Vse bi se dalo v delavnicah znova poživiti. Koliko koristnega bi lahko nudil tak pouk, pa bi bil tudi velike moralne vrednosti. Koliko nepotrebnega posedanja in postopanja v zimskih dnevih bi izginito.«

Kolike privlačne sile bi bile take delavnice združene s kmetijskimi nadaljevalnimi tečaji.

Naš kmet je praktik — egoist. Vnema se za to od česar si vidno obeta koristi. Izrabimo tedaj to njegovo stran in združimo s kmetijskimi tečaji praktični rokotvorni pouk. Mladenci imajo v tej dobi dovolj ročnosti in razuma, da bi s pridom sledili pouku. Je pa tudi iz praktičnega stališča lahko izvedljivo, saj bi potrebni material oskrbeli po večini učenci sami, kar bi zelo zmanjšalo stroške in pouk bi bil tako res praktičen, ker bi bili učenci tudi s predpripravami in nabavljanjem materiala zaposleni.

Stanovske organizacije za kmetisko mladino so gotovo vevlačne, zato moramo srečno misel le pozdravljati. Z uspehom pa bomo snovali take organizacije le tam, kjer se bodo otvorili kmetijski tečaji. Ni dovolj, da organiziramo, da organizacijo ustanovimo. Organizaciji je treba oživljajoče sile. Ta sila bi bili v prvi vrsti kmetijski tečaji in pa strokovno glasilo za šoli odraslo mladino.

Že l. 1919. sem sprožil misel, naj bi se ustanovil list za šoli odraslo kmetisko mladino. Sedaj ko mislimo na organizacijo, moramo misliti na ono vez, ki naj veže in druži, navdušuje in krepi to organizacijo — to bi bilo primerno urejevano glasilo. Prepričan sem, da imamo dovolj delavcev, ki bi z veseljem priskočili novemu listu na pomoč s svojim znanjem.

In mladina sama? Tudi ona bi sodelovala. Ne podcenjujmo je. Sai bi, rada bi, treba ji je le spodbude in navodila.

Prepričan sem, da bi se dalo tem potom ustvariti iz naše mladine nekaj tako zdravega, tako čvrstega, da bi bilo njej sami v ponos, nam v veselje, bodočnosti v veliko korist.

Naj bi te misli postale istina, če ne povsem, pa vsaj deloma, kolikor dopuščajo razmere, v letošnji jeseni in zimi.

Specijalni izpit iz petja na meščanskih šolah.

(Odlok Višjega šolskega sveta z dne 12. III. 1921 štev. 3353.)

I.

K izpitu je pripustiti kandidate s splošnostnim izpričevalom za ljudske šole, če dokažejo, da so se izobraževali v petju na kakem glasbenem zavodu ali pa pri kakem pevskem učitelju.

2.

Izpit je strokovnega značaja ter se deli v pismeni in ustni izpit. Ozirati se je pri tem:

a) na splošno muzikalno naobrazbo
b) na posebno usposobljenost poučevanja petja na meščanskih šolah.

3.

Pisni izpit obsega:

a) Harmonizacijo lahke šolske ali cerkvene pesmi za četverglasni mešani ali otroški zbor. (Tudi za triglasni ali dvoglasni otroški zbor). Transpozicijo v druge tonove načine;

b) izdelovanje učne lekcije iz petja; dodatno še

c) pregledno rešitev vprašanja iz splošne glasbene zgodovine.

4.

Ustni izpit naj se deli v teoretiški in praktični del.

A. Teoretiški del:

a) Najvažnejši podatki iz glasbene zgodovine.

b) Temeljni pojmi iz harmonije ter oblikoslovja (z ozirom na pesemske oblike).

c) Pregledni popis človeškega govorila, njegovih funkcij in njegove higijene.

č) Pregled fonetike.

d) Metodika šolskega petja.

B. Praktični del.

a) Muzikalni diktat (enoglasen in dvoglasen).

b) Kandidat naj zapoje pesem, ki si jo je sam izbral (z obligatno spremljavo klavirja).

c) Lažji glas kake zborove skladbe a vista.

č) Spremlja naj lažjo šolsko ali cerkveno pesem na klavirju ali na orglah.

d) Didaktična usposobljenost se dokaže ali z učenim nastopom ali na s preiskuševanjem glasovnega materiala pri posameznih učencih.

Literatura.

Ad 4 a) B. Kothe: Musikgeschichte. Lenckart — Leipzig. F. Rakuša: Slovensko petje v preteklih dobah. Narodna tiskarna — Ljubljana.

Ad 4 b) Heinze - Wagner: Musik- und Harmonielehre, I. II. Handel — Breslau. A. Foerster: Pevska šola. Ljubljana. A. Foerster: Nauk o harmoniji in generalbasu. Milič — Ljubljana.

Ad 4 c) Dannenberg: Katechismus der Gesangs-kunst. Hesse — Leipzig. Gutzmann: Stimm-bildung und Stimm-pflege. Bergmann — Wiesbaden.

Ad 4 č) Th. Hauptner: Ausprache und Vortrag beim Gesange. Eenlenburg — Leipzig. H. Družovič: O fonetiki v ljudski šoli. Letopis Šol. Matica 1907.

Ad 4 d) G. Rolle: Didaktik und Methodik des Schulgesangsunterrichtes. Beck — München. H. Družovič: Posebno ukoslovje petja. Šol. Matica — Ljubljana.

Ad B a) H. Riemann: Katechismus des Musikdiktates. Hesse — Leipzig.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

+ Vsem učit., društvom! Nekaj učiteljskih društev se ni poravnalo računa za l. 1920. Prosimo, da store to čimprej. Podpisano poverjenišvo rabi večjo svoto denarja. Prosimo vsa društva, da nakažejo na račun letošnjega leta kar največ mogoče. — UJU poverjenišvo Ljubljana.

II. seja širšega sosveta UJU,

poverjenišva Ljubljana, dne 17. maja 1921.

Na binkoštni torek se je sestel širši sosvet v Ljubljani prvič k sklicani seji, ako izvezamemo prvo sejo, ki se je vršila lansko leto takoj po delegaciji in je rešila samo nekaj formalnih zadev. Sedaj smo praktično uvideli, kako umestna je institucija širšega sosveta, kjer pride do zastopstva, do besede vsako okrajno društvo. Praktično se je čutila ona intimna vez, ki naj spaja okrajna društva s poverjeništvom v centrali. Od vseh včlanjenih društev samo dve društvi nista bili zastopani: gornjegrajsko in prekmursko. Prvo je imelo sicer svoj majniški izlet, pa bi kljub temu lahko poslalo svojega zastopnika. Prekmursko društvo je deloma opravičeno vsled velike oddaljenosti in slabih prometnih zvez, a smo ga pozglašali zlasti zaradi tega, ker bi radi čuli iz pristnega vira o desolantnih šolskih razmerah, ki tamkaj vladajo.

Kmalu po 8. uri se je pričela polniti magistratna dvorana. Sestali so se tovariši iz najoddaljenejših krajev Slovenije in si prožili roko v pozdrav.

I. Poverjenik tov. L. Jelenc otvoril sejo širšega sosveta in poda svoje poročilo, priobčeno v zadnji številki Učit. Tovariša.

II. Nato sledi poročilo strokovnega tajnika. Ker pride poročilo, izpopolnjeno, zopet pred delegacijo, ga sedaj ne priobčujemo.

Poverjenik otvori o obeh poročilih razpravo. K besedi se oglasi g. Godčeva (Limbuš), ki